

Història de l'Àfrica subsahariana

Gustau Nerín Abad

Introducció

Molta gent no podria dir pràcticament res de la Història del continent africà, perquè mai no se li va ensenyar res. D'altres, han seguit amb interès allò que hi passa a través de novel·les, pàgines web no massa rigoroses o relats de coneguts. Però és possible que els hagin arribat més prejudicis que coneixements. Aquest curs pretén donar a conèixer la rica història del continent africà per al públic no especialista, però que senti curiositat pel passat d'aquest continent tan ignorat. De forma simple però rigorosa, es tractarà de donar les claus per a conèixer una història tan rica com desconeguda.

Objectius

Aquesta assignatura vol ensenyar els elements bàsics de la història de l'Àfrica Subsahariana des de la prehistòria fins a l'actualitat: fases, personatges i fets essencials; així, es vol afavorir que els alumnes assoleixin un esperit crític sobre el que s'explica sobre el passat i el present d'aquest continent. A través d'aquest curs es pretén combatre la visió eurocèntrica que s'acostuma a assumir en la història "universal". Aquesta explicació del passat del continent té com a darrer objectiu ajudar-nos a entendre la relació d'Europa amb la resta de continents.

Programa

1. Com s'ha explicat la història africana?
2. Especificitats de la prehistòria africana.
3. L'Àfrica clàssica? Dels bantús a la cultura swahili
4. Els regnes del Sahel

5. El tràfic atlàntic d'esclaus
6. La fi del tràfic atlàntic d'esclaus. Espanya i l'esclavatge
7. Europa a la conquesta del mon. Els orígens del colonialisme
8. Els sistemes colonials europeus
9. La fi del colonialisme
10. L'Espanya colonial
11. Taller: literatura africana i història
12. Europa, l'Àfrica i el neocolonialisme. La guerra freda
13. La fi de la guerra freda, la condicionalitat. La cooperació al desenvolupament
14. Els conflictes a l'Àfrica postcolonial. El genocidi de Ruanda
15. La nova Àfrica. Classes socials, etnicitat i gènere en un mon canviant

Metodologia

La duració de l'assignatura és de trenta hores distribuïdes en quinze sessions de dues hores. Totes les sessions són presencials. Una sessió serà un taller que exigirà una major participació dels alumnes: consistirà en un debat sobre textos literaris d'autors africans que girin entorn la situació colonial. A les sessions teòriques l'exposició del tema s'iniciarà amb un breu text o il·lustració, amb una certa vocació provocadora, que s'usarà com a reclam i que acabarà discutint-se a la fi de la classe. L'explicació del tema s'enriquirà amb esquemes i amb la projecció d'imatges sobre un món desconegut per a molts dels alumnes (la part gràfica serà bàsica per al curs). Es posarà a disposició dels alumnes el material de cadascuna de les sessions, i també una bibliografia completa sobre els diferents temes que s'abordaran, per facilitar ampliar coneixements. Però a més a més cada dia hi haurà recomanacions, que podrien ser de documentals, de novel·les o de treballs històrics. I si es realitza intermedis, a la classe, si és possible, s'ambientarà la sessió amb música africana.

Bibliografia

ARANZADI, Juan Ramón – ÁLVAREZ CHILLIDA, Gonzalo (ed.), *Guinea Ecuatorial (des)conocida. Lo que sabemos, ignoramos, inventamos y deformamos sobre su pasado y*

su presente. Madrid: UNED, 2020.

AA.VV. *Historia General de Africa* 8 volums, UNESCO-Tecnos, Madrid 1980-1985 (la versió completa en anglès, francès o portuguès; és accessible de manera gratuïta EN LÍNIA).

COQUÉRY-VIDROVITCH, Cathérine, *Petite histoire de l'Afrique: L'Afrique au sud du Sahara, de la préhistoire à nos jours*. París, La Découverte, 2016

COQUERY-VIDROVITCH, Catherine – MESNARD, Éric, *Ser esclavo en África y América entre los siglos XV y XIX*. Madrid: Los Libros de la Catarata, 2015.

DAVIDSON, B. *Historia de Africa* Folio, Barcelona 2002

FALOYIN, Dipo, *África no es un país*. Barcelona, Capitán Swing, 2024.

GARCÍA MORAL, Eric, *Breve historia de África Subsahariana*. Madrid, Nowtilus, 2017.

GENTILI, Anna Maria (2012) *El león y el cazador. Historia de África Subsahariana*. Buenos Aires: Clacso.

INIESTA, F. *Kuma. Historia del África Negra* Bellaterra, Barcelona 1998.

____ *Emitai. Estudios de historia africana* Barcelona, Bellaterra, 2000.

MABANCKOU, Alain, *El llanto del hombre negro*. Madrid: Los Libros de la Catarata, 2017.

MILLÁN, Vicente – CANO, Adelina, *Crónica del país de los negros. Tarij as-Sudan*. Córdoba: Almuzara, 2010.

MINANI PASSY, Pascasie, *Les femmes dans l'histoire en Afrique Noire*. París: Sepia, 2023

NERÍN, Gustau, *Traficants d'ànimes. Els negrers espanyols a l'Àfrica*. Barcelona: Proa, 2016.

PIQUERAS, José Antonio, *Negreros. Españoles en el tráfico y en los capitales esclavistas*. Madrid, Los Libros de la Catarata, 2021.

ROIG, Joan, *África. Breve historia de un continente olvidado*. Barcelona: EMSE EDAPP,

2017.

SANT GISBERT, Jordi - Gargallo, Eduard. *El Petit Imperi. Catalans en la colonització de la Guinea Espanyola*. Barcelona, Angle, 2021.

SHERIFF, Abdul. *Dhow culture and the Indian Ocean: Cosmopolitanism, Commerce and Islam*. Columbia University Press, 2010.